
Лучка Л. М.

Наукова бібліотека, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
(м. Дніпро, Україна)

ДЖЕРЕЛА АКТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ КНИГОЗБІРНИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ

У статті досліджено сучасні фондові колекції та джерела їх надходження. Висвітлено цілісні колекції та проаналізовано окремі примірники. Надано інформацію про тематику, авторство, редакційні колегії, поліграфічне оформлення та змістовне наповнення. Виявлено читацький простір та сучасні напрямки українського читачезнавства. Проведено аналіз видань за мовними ознаками. Увагу приділено формам і змісту роботи наукової бібліотеки у процесі розповсюдження актуальної інформації серед студентства і викладацького складу. Розглянуто деякі аспекти інформаційної підтримки освітнього процесу в умовах війни.

Ключові слова: університетські бібліотеки; війна в Україні; бібліотечні фонди

Luchka L. M.

Scientific Library, Oles Honchar Dnipro National University (Dnipro, Ukraine)

SOURCES OF CURRENT INFORMATION OF THE UNIVERSITY LIBRARY DURING THE FULL-SCALE RUSSIAN INVASION OF UKRAINE

The article deals with modern book collections and their sources of receipt. Complete collections are analyzed and individual books are studied. Information about subject, authorship, editorial boards, polygraphic design and meaningful content is provided. The reading space and modern directions of Ukrainian reading studies are shown. Linguistic analysis of the publications was carried out. Particular attention is paid to the forms and content of the scientific library work in the process of disseminating up-to-date information among students and teaching staff. Some aspects of informational support of the educational process in the conditions of war are considered.

Keywords: university libraries; war in Ukraine; library collections

Під час воєнного стану з 24 лютого 2022 р. наукова бібліотека Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (ДНУ) продовжувала працювати і надавати потужну підтримку освітньому процесу. Пріоритетними завданнями бібліотеки є збереження книжкової спадщини та формування і зміцнення національно-патріотичного виховання студентства. До основних функцій бібліотеки належить якісне задоволення різноманітних читацьких запитів здобувачів вищої освіти різних категорій і

професорсько-викладацького складу за допомогою фондів та їх колекцій. Кожний історичний період має свої особливості і впливає певною мірою на бібліотечні процеси.

Фонди як цілісний документний ресурс спрямовані на допомогу університетському загалу під час освітнього процесу. Фонди належать до інформаційної системи, яка не є сталою, а постійно рухається, розвивається і оновлюється. Комплектування бібліотеки під час воєнного стану є проблематичним, епізодичним і не повним. Але досвід НБ ДНУ свідчить про єдність бібліотечної спільноти та підтримку її на державному рівні. За період 2022-2024 роки фонди НБ поповнились близько 5 тис. примірників новітньої наукової, навчальної та художньої літератури українською та іноземними мовами. За обліковими документами, найбільший відсоток складають наукові видання, друге місце посідають підручники та навчально-методична література. За мовами: державною 90 %, іноземною – 10%. За тематикою: історико-філософські, юридичні, природничі та технічні науки поповнили фонди фаховими виданнями.

Вагомими за змістом і кількістю є академічні видання, які наукова бібліотека отримувала від державних видавництв та організацій: «Академперіодика», «Наукова думка», «Гельветика», «Право України», «Герда», видавництво М. Лисенка, Інститутів НАНУ, Благодійного фонду «Спадок Гетьманщини». У 2023 р. наукова бібліотека отримала від Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НАНУ колекцію ґрунтовних наукових видань з історії українського мистецтва, етнології та фольклористики. Ці дарунки отримані завдяки акції «Національна академія наук України – бібліотекам».

Важливо констатувати, що незважаючи на зміни у форматі обслуговування, найбільш пріоритетним напрямком залишається змістовне наповнення бібліотечних фондів як цілісними колекціями, так і окремими авторськими примірниками, що належать до інформаційних джерел і є цінними під час освітнього процесу.

Важливим джерелом поповнення фонду є книгообмін з колегами. Так, завдяки Одеському національному університету імені І. І. Мечникова, Київському національному університету імені Т. Г. Шевченка, Національному університету «Львівська політехніка» та ін. наукова бібліотека ДНУ ґрунтовно поповнила фонди періодичних видань. Вісники та збірники наукових праць історико-філологічного змісту надійшли від Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, Західноукраїнського національного університету, Прикарпатського національного університету імені Стефаника, Харківського педагогічного університету імені Г. Сковороди.

За визначений період університетська книгозбірня поповнилась і виданнями ДНУ, а саме підручниками, навчально-методичною та науковою літературою. Серед них монографії професорсько-викладацького складу історичного факультету, фізико-технічного факультету, факультету української та іноземної філології та інші. Отримали понад 10 бібліотек від професорів ДНУ та видатних діячів міста.

Для поглибленого вивчення витоків, з метою шанування традицій та звичаїв рідного краю корисними є фонди краєзнавчих видань, дослідження яких за цей період активізувалось. Наукова бібліотека поповнилась ґрунтовними серійними виданнями з історії районів Дніпропетровської області, окремих населених пунктів, біографічних видань.

На окрему увагу заслуговують фонди відділу іноземних видань, які поповнились колекціями книг (проект «Незламні бібліотеки», з власних бібліотек випускників ДНУ, української діаспори). Цінними дарунками стали окремі примірники від Інституту світової літератури Словацької академії наук, Українського наукового інституту Гарвардського університету, Університету Санкт-Галлена. У сучасних умовах особливо цінними за змістом стали щоквартальні випуски журналів від видавництва Університету Джона Гопкінса (США), видавництва Університету Пенсильванії (США), Українського Конгресового комітету Америки, Національної психологічної асоціації психоаналізу.

Для читацького кола університету затребуваними є фонди художньої літератури. Під час воєнного стану в Україні підвищився інтерес до читання української літератури, творів українських письменників ХІХ – початку ХХІ ст. Підтримка видавництв, друзів бібліотеки і шанувальників книги сприяють оновленню фонду, яким активно користуються студенти.

Кожне видання, отримане НБ, є актуальним, корисним і цікавим для певних читацьких категорій. Важливою є роль бібліотеки у процесах поширення інформації про нові надходження різноманітними формами, зокрема «Бюлетень нових надходжень», тематичні бібліографічні огляди, презентації колекцій і окремих примірників, співпраця з деканатами факультетів, проведення занять зі студентами, створення тематичних переліків сучасної літератури.

Отже, під час воєнного стану в Україні поповнення фондів наукової бібліотеки є невід’ємною складовою культурно-освітнього розвитку міста та тісно пов’язано з якісним освітнім процесом.